

9 septembrie 2019

Parlamentul
Republicii Moldova

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din
Constituție

Autorul sesizării:

Igor MUNTEANU, Deputat,
Parlamentul Republicii Moldova

Data:

9 septembrie 2019

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
Intrare Nr.	<u>161 a</u>	
" <u>09</u> "	<u>09</u>	<u>2019</u>

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și
obligațiile dumneavoastră.

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume/Denumire Munteanu 2. Prenume Igor

3. Funcția Deputat în Parlamentul Republicii Moldova
Președintele Comisiei Economie, buget și finanțe

4. Adresa Chișinău, Arbore Zamfir 15, ap.17

5. Tel./fax 78742500
Munteanu.ig@gmail.com

6. Numele și prenumele reprezentantului* Petru Balan

7. Ocupația reprezentantului Consultant juridic

8. Adresa reprezentantului Chișinău, Ștefan cel Mare, 202

9. Tel. 069677007 10. Fax

11.....

* Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12. Sesizarea în cauză are drept obiectiv primordial de a examina în detaliu constituționalitatea Legii pentru modificarea articolului 1 din Legea nr.26/2010 privind Zona Economică Liberă „Bălți” nr. 17 din 15.02.2019, publicată în Monitorul Oficial nr.86-92/148 din 08.03.2019 (în continuare Legea nr. 17 din 15.02.2019).

Prin Legea nr. 17 din 15.02.2019 din textul Legii nr.26/2010 privind Zona Economică Liberă „Bălți” a fost exclusă prevederea de la art. 1 alin. (2) lit. p) care prevedea că în componența zonei libere se include un teren de 4,823 ha, cu numărul cadastral 0100212178, cu construcțiile de pe acesta, cu numerele cadastrale 010021217801–010021217823, amplasat pe str.Sprîncenoaia, nr.1, municipiul Chișinău.

Legea nr. 17 din 15.02.2019 este o lege organică, care a fost adoptată în temeiul prevederilor art.106¹ din Constituție, prin angajarea răspunderii Guvernului față de Parlament.

Considerăm că prin adoptarea de către Guvern a Legii nr. 17 din 15.02.2019, potrivit procedurii prevăzute de art.106¹ din Constituție a fost încălcat art. 6 din Constituția Republicii Moldova care prevede că: „În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13. Inaplicabil

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

14. Adoptarea Legii nr.17 din 15.02.2019 prin mecanismul constituțional al angajării răspunderii Guvernului s-a efectuat prin eludarea principiilor și criteriilor enunțate în jurisprudența constantă a Curții Constituționale privitoare la angajarea răspunderii de către Guvern și a determinat încălcarea principiului constituțional al separației și colaborării puterilor în stat, așa cum el este consfințit în art. 6 din Constituție.

În hotărârea Curții Constituționale nr.11 din 13.05.2015 “pentru controlul constituționalității unor hotărâri ale Guvernului privind angajarea răspunderii asupra unor proiecte de legi și a legilor adoptate prin angajarea răspunderii (*sesizările nr.16a/2015 și 17a/2015*)”, Curtea a subliniat cu valoare de principiu că, “deși legiuitorul constituant a împuternicit Guvernul cu atribuții de legiferare, dispozițiile articolului 106¹ din Constituție nu pot fi interpretate în sensul în care ar permite Guvernului substituirea Parlamentului oricând și în orice condiții. Astfel, Curtea a accentuat că, “deși la prima vedere posibilitatea angajării răspunderii nu este supusă

niciunei condiții, oportunitatea și conținutul inițiativei rămânând teoretic la aprecierea exclusivă a Guvernului, *acest lucru nu poate fi absolut*”.

În Hotărârea Curții Constituționale nr.28 din 22 decembrie 2011, Curtea a stabilit criteriile care urmează a fi luate în considerație la aplicarea mecanismului constituțional de adoptare a legilor prin angajarea răspunderii Guvernului, și anume: „Procedura angajării răspunderii Guvernului asupra unui proiect de lege, ca o modalitate simplificată de legiferare, trebuie să fie o măsură *in extremis*, determinată de *urgența* în adoptarea măsurilor conținute în legea asupra căreia Guvernul și-a angajat răspunderea, de necesitatea ca reglementarea în cauză să fie adoptată cu *maximă celeritate*, de *importanța domeniului reglementat* și de *aplicarea imediată a legii în cauză*.”

Analiza modului de adoptare a Legii nr. 17 din 15.02.2019 prin prisma criteriilor reținute în Hotărârea Curții Constituționale nr.28 din 22 decembrie 2011 relevă următoarea situație juridică:

Urgența și celeritatea adoptării legilor prin procedura angajării răspunderii.

Adoptarea Legii nr. 17 din 15.02.2019 *nu a fost determinată de careva necesități urgente* de ordin public sau social sau de alte aspecte importante, care să țină de programul de activitate al Guvernului sau de termene impuse prin legi constituționale sau organice. De asemenea, nu au existat nici un alt factor obiectiv care să justifice necesitatea ca un astfel de proiect să fie adoptat cu maximă celeritate și ca o astfel de lege să fie aplicată imediat.

Importanța domeniului reglementat.

Nu a existat nici o importanță și raționament valoros de ordin economic care să justifice excluderea prevederilor din art. 1 alin. (2) lit. p) din Legea nr.26/2010 privind Zona Economică Liberă „Bălți” prin asumarea răspunderii Guvernului. Dimpotrivă, Parlamentul a adoptat o lege organică specială - Legea cu privire la zonele economice libere nr. 440-XV din 27.07.2001 (Monitorul Oficial nr.108-109/834 din 06.09.2001) care, în art. 4 alin. (4), prevede care sînt condițiile de creare a zonelor libere și anume: a) scopurile creării, genurile activității de întreprinzător și orientarea funcțională a zonei libere; b) studiul de fezabilitate privind oportunitatea creării zonei libere; c) proiectul planului de amplasare a zonei libere, coordonat cu autoritățile corespunzătoare ale administrației publice centrale și locale.

Alineatul (13) al articolului citat din Legea nr. 440-XV din 27.07.2001 prevede expres că: “Procedura stabilită de legislație pentru crearea zonelor libere se aplică corespunzător și în cazul modificării configurației zonelor libere, modificării termenului de funcționare a acestora, precum și în cazul creării unei subzone”.

La caz, atunci cînd Parlamentul a introdus prevederea din art. 1 alin. (2) lit. p) din Legea nr.26/2010 privind Zona Economică Liberă „Bălți” (a se vedea art. XIV din Legea pentru modificarea unor acte legislative nr. 302 din 30.11.2018, Monitorul Oficial nr.462-466/778 din 12.12.2018) a fost efectuat un studiu de fezabilitate, a fost planificată realizarea unor acțiuni care vor dezvolta noi posibilități de atragere a investitorilor în domeniul cercetării și dezvoltării, a fost inițiat un program privind conectarea întreprinderilor mici și mijlocii la

corporațiile transnaționale care au investit în Republica Moldova, s-a prevăzut crearea unui Parc de Inovare, Cercetare și Dezvoltare în Inginerie, s-au găsit surse de finanțare etc.

Prin încălcarea principiului separației puterilor în stat, peste nici trei luni de la data cînd Parlamentul Republicii Moldova a votat includerea terenului și a construcțiilor de pe acesta, situate pe str. Sprîncenoaia nr.1, municipiul Chișinău în componența Zonei Economice Libere Bălți, Guvernul a intervenit în domeniul exclusiv al forului legislativ. Executivul nu a ținut cont de limitele instituite prin lege organică privind crearea și modificarea configurației zonelor economice libere, nu a urmat procedura necesară de urmat în situația modificării configurației zonei, nu a avut nici o justificare economică importantă pentru a opera aceste modificări legislative și nu au existat proceduri publice și transparente de consultare a autorităților publice centrale și locale, precum și a Zonei Economice Libere Bălți.

Relevante pentru maniera în care executiv a acționat, sînt și concluziile din Hotărârea Curții Constituționale nr.28 din 22 decembrie 2011, în care Curtea menționează că, Parlamentul este și rămîne unica autoritate legiuitoare, chiar și în cazul angajării răspunderii de către Guvern. Or, prevederile articolului 106¹ din Constituție reglementează expres o excepție de la regula instituită prin dispozițiile constituționale ale articolului 60, aceasta nefiind de natură a înlătura Parlamentul de la îndeplinirea rolului său, întrucît procedura asumării răspunderii de către Guvern se derulează în fața Parlamentului și se desfășoară sub supravegherea și controlul forului legislativ suprem, care are la îndemână, în virtutea prevederilor constituționale, dreptul de a demite Guvernul prin inițierea și dezbaterăa unei moțiuni de cenzură. Curtea Constituțională a accentuat că acceptarea ideii potrivit căreia Guvernul își poate angaja răspunderea asupra unui proiect de lege în mod discreționar, oricînd și în orice condiții ar echivala cu transformarea acestei autorități în autoritate publică legiuitoare, concurentă cu Parlamentul și că eludarea principiilor și criteriilor enunțate la angajarea răspunderii de către Guvern poate determina încălcarea normelor constituționale.

Procedura angajării răspunderii Guvernului în fața Parlamentului este o particularitate a procedurii legislative, conform căreia proiectul de lege nu mai urmează procedura legislativă prevăzută de Regulamentul Parlamentului, acesta fiind supus unei dezbateri strict politice, avînd drept consecință menținerea sau demiterea Guvernului prin retragerea încrederii acordate de Parlament. Așa după cum a constatat anterior Curtea Constituțională, o dezbatere politică privind demiterea Guvernului prin retragerea încrederii acordate poate avea loc în condițiile articolului 106 din Constituție numai în ședința plenară a Parlamentului. Însă, Legea nr. 17 din 15.02.2019 a fost adoptată prin angajarea răspunderii Guvernului în timpul cînd Parlamentul nu mai era funcțional, cînd nu mai putea adopta legi organice, fără prezența exponentului puterii executive în ședința plenară a Parlamentului, determinînd imposibilitatea depunerii moțiunii de cenzură și, implicit, a dezbaterii politice privind menținerea sau retragerea încrederii acordate Guvernului la învestitură.

Astfel, modalitatea în care Guvernul a făcut uz de procedura angajării răspunderii sale în fața Parlamentului a lipsit în mod efectiv Parlamentul, în calitate de organ reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unică autoritate legislativă a statului, de control asupra unor astfel de măsuri excepționale.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

15. Declararea **neconstituțională** a Legii pentru modificarea articolului 1 din Legea nr.26/2010 privind Zona Economică Liberă „Bălți” nr. 17 din 15.02.2019, publicată în Monitorul Oficial nr.86-92/148 din 08.03.2019.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

17.

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Semnătura:

Igor MUNTEANU

Locul Chișinău
Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 105, biroul 521
Parlamentul Republicii Moldova

Data 9 septembrie 2019